

दाङका नारी स्रष्टाहरूको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत

नेपाली केन्द्रीय विभाग, स्नातकोत्तर तहको

दसौँ पत्रको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधकर्ता

सुनिता गौतम

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौँ

२०६९

शोध-निर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका विद्यार्थी सुनिता गौतमले दाङका नारी स्रष्टाहरूको अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । उहाँको यस कार्यप्रति म पूर्णतः सन्तुष्ट छु र यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६९/०९/१२

.....
केशव सुवेदी
(प्राध्यापक)
शोधनिर्देशक

स्वीकृति पत्र

सुनिता गौतमले त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर तहको दसौं पत्रको प्रयोजनार्थ तयार पार्नु भएको दाइका नारी स्रष्टाहरूको अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र सोही प्रयोजनका निमित्त स्वीकृत गर्दछौं ।

विभागीय प्रमुख : प्रा.डा. देवी प्रसाद गौतम

शोध निर्देशक : प्रा. केशव सुवेदी

बाह्य परीक्षक : भोलानाथ ओझा

मिति : २०६९/०९/१२

कृतज्ञता

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, नेपाली केन्द्रीय विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तहको दसौँ पत्रको प्रयोजनार्थ तयार पारिएको हो । यस शोधपत्रको पूर्णताका लागि आवश्यक सल्लाह सुभाब दिएर प्रभावकारी निर्देशन दिँदै निरीक्षण र परिमार्जन गरी दिनु हुने आदरणीय गुरु प्राध्यापक केशव सुवेदीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

यस शोधकार्यका लागि शोध प्रस्तावलाई विभागीय स्वीकृति प्रदान गरी शोधपत्र लेख्ने सुअवसर प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. देवी प्रसाद गौतमप्रति कृतज्ञ छु ।

यस शोधकार्यमा आवश्यक सल्लाह सुभाब तथा सहयोग गर्नु हुने नारायण प्रसाद शर्मा, गिरिराज शर्मा, उत्तमकृष्ण मजगैयाँ, नित्यानन्द शर्मा, मधुसूदन पाण्डेयप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी यस शोधकार्यमा सल्लाह सुभाब दिनु हुने राप्ती साहित्य परिषद्का अध्यक्ष पुरुषोत्तम खनालप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

आफ्नो आर्थिक, सामाजिक तथा व्यावहारिक समस्याहरूसँग जुध्दै आफ्ना अमूल्य समय, श्रम, साधना र पसिना खर्चेर मेरो अध्ययन कार्यलाई यस अवस्थासम्म ल्याउन सहयोग गर्नुहुने मेरा पूजनीय मातापिता उपेन्द्र गौतम तथा सीता गौतमप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । यस शोधपत्र टाइप गरी सहयोग गर्ने भाइ किरण गौतम र सामग्री सङ्कलन तथा शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने आदरणीय दिदी रिता गौतम, भाइ राजेन्द्र गौतम, कुमार सुवेदी, बहिनी पुनम देवकोटाप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय, नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर समक्ष पेस गर्दछु ।

शैक्षिक सत्र २०६५/०६६

क्रमाङ्क : ३४०

मिति : २०६९/०९/१२

.....
सुनिता गौतम

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रि.वि.कीर्तिपुर

विषय सूची

परिच्छेद : एक

शोध परिचय

१.१	विषय परिचय	१
१.२	समस्या कथन	२
१.३	शोधको उद्देश्य	२
१.४	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५	अध्ययनको औचित्य	३
१.६	अध्ययनको सीमा	३
१.७	सामग्री सङ्कलन विधि	३
१.८	सैद्धान्तिक ढाँचा र शोध विधि	४
१.९	शोधपत्रको रूपरेखा	४

परिच्छेद : दुई

दाङ जिल्लाको परिचय र यसको सङ्क्षिप्त साहित्यिक इतिहास

२.१	विषय प्रवेश	५
२.२	नामकरण	५
२.३	भौगोलिक एवम् प्राकृतिक परिचय	६
२.३.१	नदी नाला	७
२.३.२	जलवायु	८
२.३.३	छहरा, ताल-तलाउ र गुफा	८
२.३.४	माटो	८
२.४	ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	८
२.५	सामाजिक-सांस्कृतिक परिचय	१०
२.६	जनसङ्ख्या	११

२.७ मन्दिर एवम् धार्मिक स्थलहरू	११
२.८ दडाली साहित्यको सङ्क्षिप्त इतिहास	११
२.९ निष्कर्ष	१५

परिच्छेद : तीन

दाङ जिल्लाका नारी स्रष्टाहरूको लेखन परम्परा

३.१ विषय प्रवेश	१६
३.२ दडाली नारी लेखन परम्पराको विकासक्रम	१६
३.२.१ प्रथम चरण (वि.सं. २००३ देखि २०४५ सम्म)	१७
३.२.२ द्वितीय चरण (वि.सं. २०४६ देखि हालसम्म)	१८
३.३ निष्कर्ष	२१

परिच्छेद : चार

दाङका नारी कविहरूको सङ्क्षिप्त परिचय र तिनका कृतिको अध्ययन

४.१ विषय प्रवेश	२२
४.२ मीना स्वर्णकार र उनका कृतिको अध्ययन	२३
४.३ बुनू लामिछाने र उनका कृतिको अध्ययन	२५
४.४ आकृति पाण्डे र उनका कृतिको अध्ययन	३०
४.५ तारा पुन 'निशानी' र उनका कृतिको अध्ययन	३१
४.६ चन्द्रकला शाह र उनका कृतिको अध्ययन	३२
४.७ मञ्जु राणा र उनका कृतिको अध्ययन	३५
४.८ विदुषी पाण्डेय र उनका कृतिको अध्ययन	३६
४.९ कविता उपाध्याय र उनका कृतिको अध्ययन	३९
४.१० अनिता शर्मा मजगैयाँ र उनका कृतिको अध्ययन	४१
४.११ उर्मिला लामिछाने र उनका कृतिको अध्ययन	४१

४.१२ बिन्दु श्रेष्ठ र उनका कृतिको अध्ययन	४३
४.१३ सन्ध्या रेग्मी र उनका कृतिको अध्ययन	४५
४.१४ सुषमा घिमिरे र उनका कृतिको अध्ययन	४७
४.१५ आशा न्यौपाने र उनका कृतिको अध्ययन	४८
४.१६ रुक्मिणी उपाध्याय र उनका कृतिको अध्ययन	४९
४.१७ निलम शर्मा ओली र उनका कृतिको अध्ययन	५१
४.१८ ईश्वरी कुमारी बस्नेत र उनका कृतिको अध्ययन	५२
४.१९ निष्कर्ष	५३

परिच्छेद : पाँच

दाडका नारी गद्यकारहरूको सङ्क्षिप्त परिचय र तिनका कृतिको अध्ययन

५.१ विषय प्रवेश	५४
५.२ सरस्वती पोखेल र उनका कृतिको अध्ययन	५५
५.३ बिन्दु शर्मा र उनका कृतिको अध्ययन	५६
५.४ किरण पन्थी पाण्डेय र उनका कृतिको अध्ययन	५७
५.५ सरला रेग्मी र उनका कृतिको अध्ययन	५७
५.६ शारदा शर्मा र उनका कृतिको अध्ययन	६०
५.७ भृपा ओली र उनका कृतिको अध्ययन	६१
५.८ निष्कर्ष	६२

परिच्छेद : छ

उपसंहार तथा निष्कर्ष

६.१ उपसंहार	६३
६.२ निष्कर्ष	६६
सन्दर्भसामग्री सूची	६८